AVİM Yorum • No: 2020 / 55 • Kasım 2020

2020 DAĞLIK KARABAĞ SAVAŞININ ERMENİSTAN VE DİASPORADAKİ YANSIMALARI

Şevval Beste GÖKÇELİK

Misafir Araştırmacı

Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya arasında Dağlık Karabağ sorunu nedeniyle alevlenen çatışmaların sona ermesi için 10 Kasım 2020 tarihinde bir mutabakat imzalanmıştır. Söz konusu Mutabakatın maddeleri, ilgili devletler için farklı sonuçlar ve anlamlar doğurmaktadır. Bu durum Rusya ve Azerbaycan için başarı olarak kabul edilirken, Ermenistan için tam tersi söz konusudur. Ermeni halkı için Dağlık Karabağda 6 hafta boyunca süren çatışmalardan Ermenistan mağlubiyetle ayrılmıştır; bu çerçevede anlaşmaya imza atan Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan çeşitli hakaretlere ve şiddetli tepkilere maruz kalmıştır. Ermenistanın başkentinde bulunan Özgürlük Meydanında binlerce öfkeli protestocu, Dağlık Karabağ sorunu nedeniyle mitinglerin yasaklandığı sıkıyönetim yasasını görmezden gelerek toplu halde Paşinyanı kınayan Nikol bir hain ve Nikol, git sloganları atmıştır.[1] Başkente böyle bir atmosfer hakimken Paşinyanın başbakan olarak ülkedeki geleceği merak konusudur.

Paşinyanın, Dağlık Karabağ çatışmalarını sonlandırmak için attığı adımın ardından karşılaştığı tepkilerden biri Ermenistandaki muhalif siyasi partilerden gelmiştir: 17 siyasi parti ortak açıklama yayımlayarak Başbakan Nikol Paşinyandan istifa etmesini istemiştir. İstifa çağrısında bulunan muhalif parti üyeleri bu konudaki protestolarına devam edeceklerinin sinyallerini de vermişlerdir.[2] Bahsedilen siyasi partilerin bu süreçteki faaliyetleri değerlendirildiğinde çarpıcı bir iddia göze çarpmaktadır. Buna göre Ermenistan istihbaratı, Başbakan Paşinyana yönelik hazırlanan suikast girişiminin engellediğini iddia etmiştir. Olayla doğrudan bağlantısı olduğu iddiasıyla bazı muhalif partilerin yöneticileri ve mensuplarının gözaltına alındığı ifade edilmiştir.[3] Kısacası, Ermenistan devleti içerisinde Paşinyanın başbakanlık görevine devam etmesine karşı olan muhalif bir siyasi lobi oluştuğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Siyasi aktörlerin tepkilerinden bahsederken Ermenistan Cumhurbaşkanı Arman Sarkisyanın ifadelerine de yer vermek gerekmektedir. Dağlık Karabağdaki savaşın sona ermesine ilişkin anlaşma konusunda kendisinin bilgilendirilmediğini ve anlaşmayı Rus medyasından öğrendiğini söyleyen Cumhurbaşkanı Sarkisyan, kararın kapsamlı istişareler ve tartışmalar sonucunda alınmadığını belirten ifadeler kullanmıştır.[4] Sarkisyan ayrıca siyasi muhataplarının ezici çoğunluğunun Ermenistan Başbakanı Paşinyanın istifa etmesi veya görevden alınması ve anayasanın öngördüğü şekilde erken seçime gidilmesi

konusunda hemfikir olduğunu belirtmiştir.[5] Görülen odur ki, Dağlık Karabağ sorununa yönelik imzalanan Mutabakat Sarkisyan tarafından da olumlu karşılanmamış ve Paşinyanın bu kararı desteklenmemiştir. Üstelik kamuoyunda yenilgi olarak kabul edilen bu anlaşma beraberinde erken seçim ihtimalini de getirmiştir. Sarkisyanın Yenilginin yükü altında bükülen sırtlarımızı ancak birlik sayesinde düzeltebileceğiz, kendimizi ve gelecek nesilleri, dünyaya yenilmesi imkansız bir ulusun çocukları olarak sunabileceğiz. Ülkemizi güçlendirmekten başka görevimiz yok[6] ifadeleri de dikkat çekicidir. Sarkisyan konuşmasında silahlı kuvvetlere sıklıkla atıf yapmıştır. Dolayısıyla Paşinyan fanatik kesimlerin eleştirileri altındayken, Sarkisyan oluşan fanatik eylemleri besleyecek yeni bir savaşa hazırlıklı olun imasında bulunmuştur.

Ermenistanda imzalanan Mutabakata yönelik protestolara geniş katılım sağlayan siyaset dışı aktörleri ele aldığımızda ise binlerce Ermeni vatandaşının Başbakanlık konutu ve hükümet binasına yürüyerek protestolar düzenlediğine şahit oluyoruz. Bu protesto söylemleri sosyal medya aracılığı ile geniş kitlelere ulaştırılmış ve saldırgan eylemlere dönüşmüştür. Paşinyan, şiddetli eylemler üzerine, Bu zor zamanda omuz omuza durmalıyız [7] şeklinde bir açıklama yapmış olsa da bu ifadesi, halkın inandığı Ermenistan yenilgiyi kabul etti argümanının yarattığı ortamı yumuşatamamıştır. Varılan sonuç şudur ki; Paşinyan, hem siyasi aktörler hem de vatandaşlar tarafından oluşturulmuş olan ciddi bir muhalefetle karşı karşıyadır.

10 Kasımda yürürlüğe giren Mutabakat ile bölgede askeri ve stratejik hakimiyetini pekiştiren Rusyanın olaya karşı tavrına değinmek yararlı olacaktır. Arabuluculuk yapan Rusyanın hem Ermenistan hem de Azerbaycan ile yakın bağları olduğu söylenebilir. Ermenistanın bu konu hakkındaki tutumu ise Rusyanın gereken desteği göstermediği yönünde olmuştur. Bu iddiaları yalanlayan Kremlin Basın Sözcüsü Dmitriy Peskov, Azerbaycanla iyi ilişkilere sahip olduklarını aynı zamanda Ermenistanın her zaman yanında olduklarını ifade etmiştir. Ayrıca Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki Karabağ sorununa dair daha önce çözüm formülleri ortaya konulduğunu ve bu çözüm formülleri üzerinden ilerlenebilseydi yeni bir savaş çıkmayacağını ve bu kadar fazla insanın hayatını kaybetmeyeceğini belirtmiştir.[8] Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putinin, Peskovu destekleyici açıklamaları Rusyanın yapılan anlaşmadan hoşnut olduğunu göstermektedir. Putinin açıklamasına göre Uluslararası hukuk bağlamında Karabağ her zaman Azerbaycanın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Putin ayrıca bu anlaşmanın Ekimde imzalanması için ortamın hazırlandığını ancak Paşinyanın buna karşı çıktığını ve yüzlerce insanın bundan sonraki süreçte hayatını kaybettiğini belirtmiştir. Putin, Ermenistan bu anlaşmayı ihlal ederse benzer sonuçlar doğacağını ekleyerek anlaşmaya uyma çağrısı yapmıştır.[9] Bu açıklamalar Paşinyanın belki de muhalif tepkilerden çekinerek ateşkese giden yolda zamanlama hatası yaptığını göstermektedir. Ermenistanın kilit askeri müttefiki ve ekonomik ortağı olan Rusyanın bu konudaki mesafeli ve eleştirel tutumu aynı zamanda iç siyasette sıkışan Paşinyan hükümetinin dış siyasette de sıkışması anlamına gelmektedir.

2020 Dağlık Karabağ Savaşıyla ilgili Ermenistan içindeki fanatik tepkilerden bahsetmişken, Ermeni Diasporasının Ermenistan için önemini göz önünde bulundurarak, Diasporadaki fanatik tepkilerden söz etmek gerekmektedir. Bu bağlamda dünyaca ünlü Ermeni asıllı Amerikan rock grubu System of a Downun Dağlık Karabağ çatışmalarını konu alan iki

şarkısından bahsetmek yerinde olacaktır. 10 Kasımda imzalanan anlaşmadan önce piyasaya sürülen Protect The Land ve Genocidal Humanoidz adlı şarkılar grubun Ermeni solisti Serj Tankian tarafından Facebook üzerinden paylaşılmış, ayrıca grubun resmi YouTube kanalında yayınlanmıştır. Grubun açıklamasında Şarkılarımızda Karabağ ve Ermenistandan bahsettik. Destek bekliyoruz. Yardımlar Karabağ ve Ermenistandaki ihtiyaç sahipleri ve askerler için kullanılacak ifadeleri yer almıştır. Ancak Protect The Land şarkısının sözleri ve video klipi, propagandist bir biçimde Ermenistanı kurban konumuna sokmakta, Azerbaycan ile Türkiyeyi ise suçlamakta ve kınamaktadır. Genocidal Humanoidz şarkısının sözlerinde ise Türklere karşı ırkçı imalar yapılmaktadır. Sonuç olarak System of a Downun dinleyici kitlesi ele alındığında ve özellikle genç nesillerde doğurabileceği psikolojik etki düşünüldüğünde, bu şarkılarla insanların duygularına hitap edilerek çeşitli algılar yaratılacağı, bunun sonucu olarak insanların kışkırtılacağı ve onlarda nefret hisleri yaratılacağı düşünülebilir. Grubun ilerleyen süreçte de Azerbaycan ve Türkiyeye tepki içeren şarkılar yayınlamaları şaşırtıcı olmayacaktır.

Mevcut duruma bakıldığında 10 Kasım Mutabakatının ilan edilmesinin ardından faaliyete geçen fanatik kesimlerin eylemleri durumu daha karmaşık bir hale getirmektedir. Ermenistanda protestoların en büyük sebeplerinden biri Azerbaycan silahlı kuvvetlerinin çatışmalar sırasında aldığı bölgelerin kontrolünün Azerbaycanda kalacak olmasıdır. Buna Azerbaycanın son olarak aldığı Dağlık Karabağın ikinci büyük şehri Şuşa da dahildir.[10] Bu çerçevede işgal edilmiş toprakların kaybının vurgulandığı protestolar, daha fazla masum insanın ölümüne sebep olacak yeni bir savaşın toplumsal ve siyasi zeminini oluşturulabilir. Bununla birlikte ülkede iç karışıklıkların sürekli olarak devam etmesi istikrarsızlık ve huzursuzluk yaratarak Ermenistanı uluslararası arenada daha da güçsüz bir duruma sokacaktır. Bu nedenle her türlü grup, topluluk veya bireyin aşırı görüşleriyle protesto ortamını körükleyen davranışlarının Ermenistan lehine bir sonuç oluşturması beklenemez. Zira taraflar arasında yıkıcı bir savaş yaşanmış ve 10 Kasım Mutabakatı bu tarih itibariyle savaşın mevcut sonuçları çerçevesinde şekillendirilmiştir. Savaşta kaybeden ve uluslararası hukuk çerçevesinde mazereti olmayan Ermenistanın diplomasi masasında acı gerçekleri ortaya koyan böyle bir durumla karşılaşması şaşırtıcı değildir.

**Fotoğraf: Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan*

[1] Ermenistan: Başbakan'a istifa çağrıları yükseliyor, *Bianet*, 12 Kasım 2020, https://bianet.org/bianet/dunya/234281-ermenistan-basbakan-a-istifa-cagrilari-yukseliyor

[2] Erhan Altıparmak, Ermenistan muhalefetinden Paşinyan'a 'istifa et' çağrısı, *İhlas Haber Ajansı*, 11 Kasım 2020, https://www.iha.com.tr/haber-ermenistan-muhalefetinden-pasinyana-istifa-et-cagrisi-876546/

[3] Ajanslar son dakika duyurdu! Paşinyan'a suikast girişimi!, *Milliyet*, 15 Kasım 2020, https://www.milliyet.com.tr/galeri/ajanslar-son-dakika-duyurdu-pasinyana-suikast-girisimi-6354917/1

[4] Altıparmak, Ermenistan muhalefetinden Paşinyan'a 'istifa et' çağrısı.

[5] Sarkisyan, polis güçleri komutanını görevden aldı, *Sputnik*, 17 Kasım 2020, https://tr.sputniknews.com/asya/202011171043240745-sarkisyan-polis-gucleri-komutanini-gorevden-aldi/

[6] The battle can be lost, but it is inadmissible to lose as a nation President Sarkissian addresses, *ArmenPress*, 16 Kasım 2020, https://armenpress.am/eng/news/1035067/

[7] Ermenistan gergin: Meclis başkanı dövüldü, Paşinyan'ın eşyaları çalındı, *TRT Haber*, 10 Kasım 2020, https://www.trthaber.com/haber/dunya/ermenistan-gergin-meclis-baskani-dovuldu-pasinyanin-esyalari-calindi-529679.html

[8] Accusing Russia of betrayal for position on Karabakh - baseless - Kremlin spokesperson, *MENAFN - Trend News Agency*, 13 Kasım 2020, https://menafn.com/1101120818/Accusing-Russia-of-betrayal-for-position-on-Karabakh-baseless-Kremlin-spokesperson

[9] Putin: Turkey can't be accused of violating international law in Karabakh, *TRT World*, 17 Kasım 2020, https://www.trtworld.com/turkey/putin-turkey-can-t-be-accused-of-violating-international-law-in-karabakh-41570

[10] Ermenistan'da binlerce kişi Dağlık Karabağ anlaşmasını protesto etti, *Deutsche Welle*, 11 Kasım 2020, https://www.dw.com/tr/ermenistanda-binlerce-ki%C5%9Fi-da%C4%9Fl%C4%B1k-karaba%C4%9F-anla%C5%9Fmas%C4%B1n%C4%B1-protesto-etti/a-55566254

Yazar Hakkında :

Şevval Beste Gökçelik 2019 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü □□□□ mezun olmuştur. Lisans mezuniyetini takiben 2019 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrasya Çalışmaları tezli yüksek lisans programına başlamıştır. 2018 yılında Erasmus programı kapsamında Università di studi degli Siena'da (Siena Üniversitesi) lisans ve yüksek lisans seviyesinde dersler almıştır.

Lisans öğrenimi sırasında Ocak 2019'da Türkiye Stratejik Analizler Merkezi'nde staj yapmış ve Türkiye □□□ doğrudan ve dolaylı ilgilendirebilecek bölge dışı siyasi, ekonomik, askeri ve sosyokültürel

gelişmelerin yakından takibini sağlamıştır. Burada 'Arap Baharı'nda Gençlik Örgütleri' adlı tez çalışmasını hazırlamıştır. Ayrıca TÜRKSAM Göçmen Bültenini hazırlamıştır. Yüksek lisans öğrenimi sırasında 2019 yılında Polonya'nın Krakow kentinde uluslararası tanıtım ve pazarlama alanında uygulamalı olarak staj yapmıştır.

Kasım 2020'de Misafir Araştırmacı olarak AVİM'e katılmıştır.

Atıfta bulunmak için: GÖKÇELİK, Şevval Beste. 2026. "2020 DAĞLIK KARABAĞ SAVAŞININ ERMENİSTAN VE DİASPORADAKİ YANSIMALARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2020 / 55. Kasım 25. Erişim Kasım 12, 2026. https://avimbulten.org/tr/Yorum/2020-DAGLIK-KARABAG-SAVASININ-ERMENISTAN-VE-DIASPORADAKI-YANSIMALARI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır